

2024-04-19

PERSBERICHT

Links: [Infografieken](#) [NBB.Stat](#) [Algemene informatie](#)

Begrotingstekort liep fors op in 2023

- **Het overheidstekort liep in 2023 op tot 4,4 % van het bbp door de stijgende overheidsuitgaven, als gevolg van de beleidsmaatregelen, de kost van de vergrijzing en de oplopende interestlasten.**
- **Wegens het begrotingstekort hernam de schuldgraad een opwaarts pad tot 105,2 % van het bbp.**
- **De sterke stijging van de schulden op het niveau van de gemeenschappen en gewesten blijft aanhouden.**

Het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) publiceert op 19 april 2024 de tabellen die worden opgesteld voor de kennisgeving van het overheidstekort en de overheidsschuld aan de Europese Commissie in het kader van de [procedure bij buitensporige tekorten](#) (PBT). Die notificatie gebeurt tweemaal per jaar, in april en in oktober.

De PBT-tabellen stemmen overeen met de statistieken betreffende de overheidsfinanciën, die gelijktijdig worden verspreid via de database [NBB.Stat](#). Die statistieken zijn opgesteld conform het Europees Systeem van Rekeningen (ESR 2010) en leveren een eerste raming van de ontvangsten, de uitgaven, het financieringssaldo, de geconsolideerde brutoschuld en de financiële rekeningen van de gezamenlijke overheid en haar deelsectoren voor het jaar 2023.

Deze versie van de statistieken wordt niet gekenmerkt door grote methodologische wijzigingen. De versie die in oktober 2024 zal worden gepubliceerd zal daarentegen wel wijzigingen integreren die voortkomen uit een actualisatie van de Europese handleiding inzake overheidstekort en -schuld. Het betreft methodologische wijzigingen in verband met de aanrekening van de stortingen door ondernemingen in het kader van de overdracht van hun pensioenverplichtingen aan de Staat, de aanrekening van de ontvangsten uit de veilingen van het Europees systeem van emissierechten en de aanrekening van kapitaalverhogingen in multilaterale ontwikkelingsbanken. De impact van deze herziening zal naar verwachting beperkt zijn tot een jaarlijkse opwaartse of neerwaartse herziening van maximaal 0,1 % van het bbp op het financieringssaldo van de overheid. De voorziene wijzigingen leiden in principe niet tot een wijziging van de overheidsschuld.

Gezamenlijke overheid

Het financieringssaldo van de Belgische overheden bedroeg in 2023 -4,4 % van het bbp tegen -3,6 % in het jaar daarvoor. En dat ondanks de lagere impact van tijdelijke factoren die samenhangen met de corona-, energie- en Oekraïne-crisis.

De stijging van het begrotingstekort, na twee jaar van verbetering van het financieringssaldo, komt voort uit een sterke toename van de overheidsuitgaven. Die doet zich vooral voor in de lopende uitgaven en is het gevolg van de impact van beleidsmaatregelen, zoals de verdere verhoging van de minimumuitkeringen. Daarnaast oefenen ook de structurele toename van de vergrijzingskost en een toename van de rentelast een opwaartse druk uit. Voorts zorgde de automatische indexering van de sociale uitkeringen en de salarissen van het overheids personeel in 2023 voor een stijging van de uitgavenratio.

De primaire uitgaven stegen met € 20,8 miljard, waardoor de primaire uitgavenratio steeg met 0,9 % van het bbp ten opzichte van 2022, tot 52,6 % van het bbp. De rentelasten vertonen voor het eerst, na een jarenlange afname, een toename met 0,4 % van het bbp. Die stijging is een gevolg van de verdere stijging van de korte- en langetermijnrente, al wordt de evolutie tevens ten belope van 0,15 % van het bbp opwaarts beïnvloed door de statistische impact van de kost van de financiële intermediatie door de banksector (FISIM), wat in 2023 leidt tot een sterkere verschuiving van de primaire uitgaven naar de uitgaven voor rentelasten.

De ontvangsten namen toe met € 17,8 miljard, waardoor de ontvangstenratio toenam met 0,4 % van het bbp, tot 50,1 % van het bbp. Deze stijging komt voort uit de stijging van de sociale bijdragen met 0,3 % van het bbp, door de indexering van de lonen en een stijging van de ontvangen rente met 0,2 % van het bbp.

De overheidsschuld kwam eind 2023 op 105,2 % van het bbp uit. Dat is een stijging met 0,9 % ten opzichte van 2022. De ontwikkeling van de schuldgraad in 2023 is, gelet op de nog steeds sterke toename van het bbp in nominale termen, volledig toe te schrijven aan het begrotingstekort.

TABEL 1 **UITGAVEN, ONTVANGSTEN, SALDO EN SCHULD VAN DE OVERHEID VOLGENS DE PROCEDURE BIJ BUITENSPORIGE TEKORTEN** (in € miljoen, tenzij anders vermeld)

	2019	2020	2021	2022	2023
Totale uitgaven	248 478	271 253	278 729	295 125	319 141
(in % bbp)	-51,9	-58,9	-54,9	-53,3	-54,6
Primaire uitgaven	239 004	262 261	270 229	286 520	307 322
(in % bbp)	-49,9	-56,9	-53,2	-51,7	-52,6
waarvan:					
Bezoldigingen	58 768	60 570	62 812	68 106	73 645
Sociale uitkeringen	117 109	128 395	131 737	140 188	150 851
Bruto-investeringen in vaste activa	12 490	12 755	13 974	15 136	16 673
Rentelasten	9 473	8 992	8 500	8 604	11 818
(in % bbp)	-2,0	-2,0	-1,7	-1,6	-2,0
Totale ontvangsten	238 945	229 934	251 273	275 343	293 175
(in % bbp)	49,9	49,9	49,5	49,7	50,1
waarvan:					
Fiscale en parafiscale ontvangsten	205 271	197 319	216 477	236 648	251 318
(in % bbp)	42,9	42,8	42,6	42,7	43,0
Financieringssaldo	-9 532	-41 319	-27 456	-19 782	-25 965
(in % bbp)	-2,0	-9,0	-5,4	-3,6	-4,4
Primair saldo	-59	-32 326	-18 956	-11 178	-14 147
(in % bbp)	0,0	-7,0	-3,7	-2,0	-2,4
Overheidsschuld	467 273	515 219	548 378	577 943	614 933
(in % bbp)	97,6	111,9	107,9	104,3	105,2
<i>p.m. Bbp</i>	478 676	460 535	508 061	554 214	584 699

Bron: INR.

Deelsectoren van de overheid

Het oplopende begrotingstekort is een gevolg van oplopende tekorten bij de federale overheid, met € 6,8 miljard tot € 20,6 miljard en met € 2,0 miljard tot € 7,1 miljard bij de gemeenschappen en gewesten. Het saldo van de lagere overheden verbeterde in beperkte mate, met € 312 miljoen in 2023, terwijl het saldo van de sociale zekerheid

sterk verbeterde tot een overschot van € 1,8 miljard. De verbetering van het saldo in deze twee deelsectoren is ook in belangrijke mate een gevolg van de sterke groei van de overdrachten die ze ontvingen van de andere deelsectoren.

TABEL 2 FINANCIERINGSOVERSCHOT (+) /TEKORT (-) VAN DE DEELSECTOREN VAN DE OVERHEID VOLGENS DE PROCEDURE BIJ BUITENSPORIGE TEKORTEN

	2019	2020	2021	2022	2023
	(in € miljoen)				
Federale overheid (S.1311)	-9 282	-32 684	-20 248	-13 810	-20 619
Gemeenschappen en gewesten (S.1312)	-1 139	-10 126	-8 558	-5 149	-7 135
Lagere overheid (S.1313)	-159	355	-51	-305	7
Instellingen van de sociale zekerheid (S.1314)	1 048	1 137	1 401	-517	1 782
Gezamenlijke overheid (S.13)	-9 532	-41 319	-27 456	-19 782	-25 965
	(in % bbp)				
Federale overheid (S.1311)	-1,9	-7,1	-4,0	-2,5	-3,5
Gemeenschappen en gewesten (S.1312)	-0,2	-2,2	-1,7	-0,9	-1,2
Lagere overheid (S.1313)	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,0
Instellingen van de sociale zekerheid (S.1314)	0,2	0,2	0,3	-0,1	0,3
Gezamenlijke overheid (S.13)	-2,0	-9,0	-5,4	-3,6	-4,4

Bron: INR.

Voor de federale overheid en de gemeenschappen en gewesten was er in 2023 een sterke toename in absolute cijfers van de bijdrage aan de overheidsschuld. Deze toename weerspiegelt vooral de grote financieringsbehoefte om hun tekort te dekken. Ook de bijdrage aan de schuld van de lokale overheid nam toe. Door de toename van consolideerbare activa die leiden tot een vermindering van de bijdrage tot de overheidsschuld werd de bijdrage aan de schuld van de sociale zekerheid ten slotte negatiever.

Over de voorbije 5 jaar is het aandeel van de federale overheid en de sociale zekerheid in de overheidsschuld afgenomen van 82,0 % in 2019 tot 79,4 % in 2023 en steeg het aandeel van de gemeenschappen en gewesten met 3,4 procentpunt tot 16,5 %. Het aandeel van de lagere overheden daalde van 5,0 % in 2019 naar 4,0 % in 2023.

TABEL 3 BIJDRAGE AAN DE GECONSOLIDEERDE BRUTOSCHULD

(in € miljoen, tenzij anders vermeld)

	Aandeel in 2019	2019	2020	2021	2022	2023	Aandeel in 2023
Federale overheid (S.1311)	85%	395 519	429 183	456 241	474 291	504 283	82%
Gemeenschappen en gewesten (S.1312)	13%	61 030	75 976	84 659	93 610	101 277	16%
Lagere overheid (S.1313)	5%	23 300	23 227	22 926	24 358	24 794	4%
Instellingen van de sociale zekerheid (S.1314)	-3%	-12 576	-13 167	-15 449	-14 316	-15 420	-3%
Gezamenlijke overheid (S.13)	100%	467 273	515 219	548 378	577 943	614 933	100%

Bron: INR.

Met betrekking tot de gewestelijke personenbelasting die van kracht is sinds het aanslagjaar 2015, bestaat er een verschil tussen de aanrekening volgens het ESR 2010 en de ermee gepaard gaande

kasstromen. Het INR publiceert in zijn persmededeling daarom twee concepten van het saldo voor de federale overheid en voor de gewesten. Ze stemmen respectievelijk overeen met de saldi volgens het ESR 2010 en de saldi waarin de voorschotten van de federale overheid inzake gewestelijke opcentiemen zijn opgenomen. Voor meer informatie over de impact van de zesde staatshervorming wordt verwezen naar de nota '[Methodologische vernieuwingen](#)'.

Met uitzondering van de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie lieten alle individuele gemeenschappen en gewesten in 2023 een tekort optekenen. Het tekort van de voornaamste gemeenschappen en gewesten liep in 2023 verder op. Het saldo van de "Niet-verdeelde entiteiten en statistische correctie" liep sterk op omwille van de aanrekening van de ontvangsten uit het kader van het Europese systeem inzake emissierechten van België in deze rubriek. Deze ontvangsten worden hier aangerekend in afwachting van de validatie door alle overheden van het samenwerkingsakkoord voor de verdeling van deze middelen.

TABEL 4 UITSPLITSING VAN HET FINANCIERINGSSALDO VAN DE GEMEENSCHAPPEN EN GEWESTEN

(in € miljoen)

	2019	2020	2021	2022	2023
Saldi ESR 2010					
Vlaamse Gemeenschap	368	-5 447	-3 043	-2 108	-2 769
Franse Gemeenschap	-351	-1 519	-834	-791	-800
Duitstalige Gemeenschap	-19	-52	-46	-81	-139
Waals Gewest	-486	-1 821	-3 234	-979	-2 151
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-707	-1 200	-1 488	-1 138	-1 513
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	2	-9	114	-22	19
Franse Gemeenschapscommissie	-7	-6	-8	-3	-10
Vlaamse Gemeenschapscommissie	-18	-40	5	-23	-21
Niet-verdeelde entiteiten en statistische correctie	80	-31	-25	-4	249
Totaal van de gemeenschappen en gewesten	-1 139	-10 126	-8 558	-5 149	-7 135
Saldi met inbegrip van de voorschotten op de gewestelijke opcentiemen					
Vlaamse Gemeenschap	105	-6 043	-2 718	-2 357	-2 592
Waals Gewest	-516	-2 154	-2 797	-1 296	-1 932
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-703	-1 297	-1 390	-1 221	-1 447
Totaal van de gemeenschappen en gewesten	-1 429	-11 151	-7 696	-5 799	-6 672
p.m. Federale overheid	-8 993	-31 659	-21 110	-13 161	-21 082

Bron: INR.

De voorbije 5 jaar hebben de financieringstekorten geleid tot een toename van 66 % van de schuld van de Gemeenschappen en gewesten tot € 101,3 miljard. Met uitzondering van de gemeenschapscommissies kan de sterke stijging van de schuld in alle overheden worden vastgesteld. Uitschieters zijn het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met een stijging van 119 %, de Duitstalige gemeenschap met 97 % en de Vlaamse gemeenschap met 90 %.

Indien wordt gekeken naar de verhouding van de schuld ten opzichte van ontvangsten in het betreffende jaar, is een grote heterogeniteit zichtbaar tussen de entiteiten. Zo bedraagt de schuld in het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest meer dan het dubbele van de ontvangsten in 2023. In de Duitstalige gemeenschap bedraagt de schuld 167 % van de ontvangsten. In de andere entiteiten ligt de schuld duidelijk lager dan de ontvangsten met een ratio van 52% voor de Vlaamse Gemeenschap en 50% voor de Franse Gemeenschap.

TABEL 5 BIJDRAGE VAN DE ENTITEITEN TOT DE BRUTO GECONSOLIDEERDE OVERHEIDSSCHULD

(in € miljoen, tenzij anders vermeld)

	Schuld tov ontvangst en in 2019	2019	2020	2021	2022	2023	Schuld tov ontvangsten in 2023
Vlaamse Gemeenschap	34%	18 577	25 235	28 874	32 318	35 309	52%
Franse Gemeenschap	40%	7 974	9 875	10 733	11 499	12 426	50%
Duitstalige Gemeenschap	111%	475	558	632	775	936	167%
Waals Gewest	156%	23 135	27 755	31 429	34 212	36 238	204%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	112%	5 533	7 480	8 387	10 274	12 142	205%
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	0%	-1	10	-23	-38	9	0%
Franse Gemeenschapscommissie	36%	191	190	188	187	186	26%
Vlaamse Gemeenschapscommissie	-20%	-34	-2	42	60	44	21%
Interregionale entiteiten		5 181	4 874	4 397	4 324	3 987	
Totaal van de gemeenschappen en gewesten	66%	61 030	75 976	84 659	93 640	101 277	90%

Bron: INR.

Technische nota's

A. De publicatie van de PBT-tabellen, in april en in oktober, voldoet aan de bepalingen van Verordening (EG) nr. 479/2009 van de Raad van 25 mei 2009 betreffende de toepassing van het protocol inzake de procedure bij buitensporige tekorten dat als bijlage bij het Verdrag tot oprichting van de Europese Unie is gevoegd.

B. Drie maanden na het jaareinde bezorgt het INR een raming van de belangrijkste gegevens over de overheidsfinanciën aan de Europese Commissie. Het INR voldoet daarmee volledig aan de Verordening (EU) Nr. 549/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2013 betreffende het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie, die de lidstaten verplicht de overheidsinkomsten en -uitgaven aan Eurostat te verschaffen. Die raming wordt opgesteld volgens dezelfde concepten die van toepassing zijn bij de gedetailleerde overheidsrekeningen. Het enige verschil met deze laatste is dat sommige beschikbare basisgegevens voorlopig zijn. De meer volledige informatie die voorhanden is bij de opstelling van de gedetailleerde rekeningen van de overheid, kan leiden tot herzieningen van die eerste voorlopige raming.